

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 ව්‍යවහාර කළ මතය

ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාවේ 2019 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය, හිමිකම් වෙනස්වීමේ ප්‍රකාශනය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන්, සාරාංශගත වැදගත් ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලින් සමන්විත 2019 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ සහ 1971 අංක 38 දරන මුදල් පනතේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතු යැයි මා අදහස් කරන මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් මෙම වාර්තාවේ දැක්වේ.

සභාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව මම මතයක් ප්‍රකාශ නොකරමි. මතය ව්‍යවහාර කළ සඳහා පදනම කොටසේ සාකච්ඡා කර ඇති කරුණුවල වැදගත්කම හේතුවෙන් මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් විගණන මතයක් සඳහා පදනමක් සැපයීමට ප්‍රමාණවත් හා උචිත විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට මා හට නොහැකි විය.

1.2 ව්‍යවහාර කළ මතය සඳහා පදනම

මෙම වාර්තාවේ 1.5 ඡේදයේ දක්වා ඇති කරුණු මත පදනම්ව මාගේ මතය ව්‍යවහාර කරනු ලැබේ.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර.) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිති යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ ව්‍යවහාර කළ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් කළමනාකරණයේ සහ ඊට සම්බන්ධ පාර්ශවයන්ගේ වගකීම්

මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශයේ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට අනුකූලව පිළියෙල කිරීම හා සාධාරණ ලෙස ඉදිරිපත් කිරීම සහ වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවනු පිණිස අවශ්‍ය වන අභ්‍යන්තර පාලනයන් තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීම වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේදී, සභාව අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යාමේ හැකියාව තීරණය කිරීම කළමනාකරණයේ වගකීමක් වන අතර, කළමනාකාරීත්වය සභාව ඇවර කිරීමට අදහස් කරන්නේ නම් හෝ වෙනත් විකල්පයක් නොමැති විටදී මෙහෙයුම් නැවැත්වීමට කටයුතු කරන්නේ නම් හැර අඛණ්ඩ පැවැත්මේ පදනම මත ගිණුම් තැබීම හා සභාවේ අඛණ්ඩ පැවැත්මට අදාළ කරුණු අනාවරණය කිරීමද කළමනාකරණයේ වගකීමකි.

සභාවේ මූල්‍ය වාර්තාකරණ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධ වගකීම, සම්බන්ධ පාර්ශව විසින් දරනු ලබයි.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව, සභාවේ වාර්ෂික සහ කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ නිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වාගෙන යාම අවශ්‍ය කෙරේ.

1.4 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතිවලට අනුකූලව පවත්වනු ලබන විගණනය මත පදනම්ව සභාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව විගණකගේ වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ වගකීම වේ. කෙසේ වුවද, මතය ව්‍යාවහනය සඳහා පදනම කොටසේ විස්තර කර ඇති කරුණු හේතුවෙන් මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් විගණන මතයක් සඳහා පදනමක් සැපයීමට ප්‍රමාණවත් හා උචිත විගණන සාක්ෂි ලබා ගැනීමට මා හට නොහැකි විය.

1.5 මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.5.1 ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතවලට අනුකූල නොවීම

අදාළ ප්‍රමිතියට යොමුව සහිතව අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරීත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) ශ්‍රී ලංකා රාජ්‍ය අංශ ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 03 හි 47 ඡේදය ප්‍රකාරව පෙර වර්ෂ වැරදි ඉදිරිපත් කරනු ලබන ගිණුම් කට්ටලයේ සංසන්දනාත්මක අගයන් නැවත ප්‍රකාශ කිරීමෙන් අනිත්‍යයෝගිව ගැලපිය යුතු වුවත් සමාලෝචිත වර්ෂය සඳහා ඉදිරිපත් කරන ලද මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල පෙර වර්ෂ ගැලපුම් ලෙස රු.53,929,664 ක් වෙනම සමුච්චිත අතිරික්තයට ගලපා තිබුණද පෙර වර්ෂ වත්කම් හා වගකීම්වල සංසන්දනාත්මක අගයන්හි සංශෝධනය කරන ලද අගයන් ඉදිරිපත් කර නොතිබුණි.	2020 වර්ෂයේ සිට එලෙස පෙර වසර වත්කම් සහ වගකීම් සඳහා සිදු කරනු ලබන සංශෝධනයන් සංසන්දනාත්මක අගයන් සහිතව වෙනම පෙන්වුම් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය කටයුතු යොදා ඇත.	ප්‍රමිතය ප්‍රකාරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉදිරිපත් කළ යුතුය.
(ආ) ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිත 02 ට පටහැනිව සමාලෝචිත වර්ෂයේ මුදල් ප්‍රවාහයට බලපෑමක් නොමැති රු.53,929,664 ක පෙර වර්ෂ ගැලපුම් මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයේ මූල්‍ය ක්‍රියාකාරී යටතේ මුදල් ගලායාම් ලෙස දක්වා තිබුණි.	ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාවේ පෙර වර්ෂයේ ගිණුම්කරණ ගැලපීම් හේතුවෙන් 2018 දෙසැම්බර් 31 දිනට පැවති සමුච්චිත සංචිතය වූ රු.1,341,036,849 ක මුදල 2019 දෙසැම්බර් 31 දිනට රු.1,287,107,185 දක්වා අඩුවීම හේතුවෙන් එම අඩුවීම වූ රු.53,929,664 ක සමුච්චිත සංචිතයේ අඩුවීම මුදල් හා මුදල් සමාන වත්කම් අඩුවීමක් ලෙස සලකා 2019 වර්ෂය සඳහා සකසන ලද අරමුදල් ප්‍රවාහයෙන් අඩුකර දක්වා ඇත.	ප්‍රමිතයේ දක්වා ඇති මග පෙන්වීම් වලට අනුව, මූල්‍ය ප්‍රකාශන පරිශීලනය කරනු ලබන පාර්ශව වලට නිවැරදි තොරතුරු ලැබෙන පරිදි මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය පිළියෙල කළ යුතුය.

1.5.2 ගිණුම්කරණ අඩුපාඩු

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) ලැබිය යුතු බදු කුලී උපලේඛනයේ දැක්වෙන බදුකරුවන් 21 දෙනෙකුගෙන් සමාලෝචිත වර්ෂයට අදාළව ලැබිය යුතු බදු මුදල රු.5,814,278 ක් වුවද සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයට ලැබිය යුතු බදු මුදල රු.14,829,675 ක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දක්වා තිබුණි. ලැබිය යුතු ආරම්භක හිඟ බදු මුදලක් නොමැතිව මෙම බදුකරුවන්ගෙන් ලැබිය යුතු බදු මුදල මෙලෙස රු.9,015,397 ක වෙනසක් සහිතව රු.14,829,675 ක් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දැක්වීමට හේතු විගණනයට පැහැදිලි නොකෙරුණි.</p>	<p>2018.12.31 දිනට ලැබිය යුතු බදු ආදායම් තුළට ඇතුළත් කළ යුතු වුවද, 2019 වසර තුළ හඳුනාගන්නා ලද බදු ගොනුවලට අදාළ ගනුදෙනු මෙම ලේඛනයේ දැක්වේ. මෙහිදී වර්ෂයට අදාළ බදු කුලිය හා 2019.12.31 දිනට ලැබිය යුතු බදු කුලිය දක්වා ඇත. මෙහි වෙනස ලෙස දක්වා ඇත්තේ 2019.01.01 දිනට පෙර ලැබිය යුතු හිඟ ශේෂයන්ට අදාළ ගැලපීමක් බව කාරුණිකව දන්වමි.</p>	<p>මූල්‍ය ප්‍රකාශන මඟින් නිවැරදි තොරතුරු හෙළිදරව් කළ යුතුය.</p>
<p>(ආ) ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාව පවරා ගන්නා ලද ඉඩම් සඳහා ගෙවිය යුතු වන්දි මුදලින් වර්ෂය තුළ ගෙවන ලද වන්දි මුදල රු.760,309ක් වුවද එය සඳොස් ලෙස රු.1,493,347ක් වශයෙන් වන්දි අරමුදල් ගිණුමට හරකර තිබුණි. එම නිසා වන්දි අරමුදල් ගිණුම රු.733,038 ක් අඩුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වල පෙන්නුම් කෙරුණි.එසේම මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශයේ මෙකී වන්දි ගෙවීම්ද රු.733,038ක් වැඩියෙන් දක්වා තිබුණි.</p>	<p>සමාලෝචිත වර්ෂයේ වන්දි මුදල යටතේ වැඩිපුර ගිණුම් ගත වූ රු.733,038 ක් වූ මුදල 2020.12.31 දිනට ගිණුම් පිළියෙල කිරීමේදී නිවැරදි කිරීමට සටහන් කරගන්නා ලදී.</p>	<p>ගිණුම්කරණ දෝෂ නිවැරදි කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.</p>
<p>(ඇ) පදිංචිකරුවන්ගේ ඉඩම් මැන නියමානුකූල කරන අවස්ථාවේ ප්‍රතිපූර්ණය කිරීමට යටත්ව ඉඩම් කොටස් 100 ක් සඳහා මිනින්දෝරුවන් වෙත ගෙවා තිබුණු රු.28,364,819 ක මුදලින් ඉඩම් වල වට මැනුම් සඳහා වැය කර තිබුණු රු.2,139,169 ක මුදල වියදමක් ලෙස විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශයට ඇතුළත් කර තිබීම නිසා සමාලෝචිත වර්ෂයේ අතිරික්තය එම ප්‍රමාණයෙන් වැඩියෙන් දැක්වුණි.</p>	<p>2020.12.31 දිනට ගිණුම් පිළියෙල කිරීමේදී නිවැරදි කිරීමට සටහන් කරගන්නා ලදී.</p>	<p>එම.</p>

(ඇ) 2019 දෙසැම්බර් 31 දිනට ලංකා බැංකු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ආයෝජන ශේෂය වූ රු.29,377,805 ක වටිනාකම වෙනුවට 2020 ජනවාරි 31 දිනට පැවති ආයෝජන වටිනාකම වූ රු.29,988,457 ක් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ දැක්වීම නිසා සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයට පැවති භාණ්ඩාගාර බිල්පත් වටිනාකම රු.610,652 ක් වැඩියෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දැක්වුණි. එසේම සමාලෝචිත වර්ෂයට අදාළ භාණ්ඩාගාර බිල්පත් පොලී ආදායම රු.565,442 ක් අඩුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දක්වා තිබීම නිසා වර්ෂයේ අතිරික්තයද එම ප්‍රමාණයෙන් අඩුවෙන් දැක්වුණි.

2019 දෙසැම්බර් 31 දිනට ලංකා බැංකු භාණ්ඩාගාර බිල්පත් ආයෝජන ශේෂය මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට ගැනීමේදී වරදක් සිදු වී ඇති බව පසුව හඳුනා ගන්නා ලදී. මේ වනවිට එම අගය නිවැරදි කර ඇති බව දන්වා සිටිමි.

සමාලෝචිත වර්ෂයට අදාළ ගනුදෙනු නිවැරදිව හඳුනාගෙන ගිණුම් ගත කළ යුතුය.

1.5.3 විගණනය සඳහා සාක්ෂි නොවීම

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>1972 වර්ෂයේ කොමිෂන් සභාව පිහිට වූ දින සිට අත්පත් කරගත් ඉඩම්වලට අදාළ එම ඉඩම්වල අක්කර ගණන එක් එක් ඉඩම් පිහිටි ප්‍රදේශ, අත්පත් කරගනු ලැබුවේ කවරෙකුගෙන්ද, දැනට භුක්තිය පවරාදීම් පිළිබඳ විස්තර හා අදාළ ගැසට් නිවේදන සහ ඉඩම් බැහැර කිරීම්වලට අදාළ සියලුම විස්තර පිළිබඳ වූ සම්පූර්ණ විස්තර ඇතුළත් ලේඛනයක් ආයතනය විසින් නඩත්තු කර නොතිබූ අතර ඒ පිළිබඳ උපයෝගී ලියවිලි මගින් පැහැදිලි කිරීමටද සභාව අපොහොසත් විය. ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල දක්වා තිබුණු රු.676,169,345ක් වූ පවරාගත් ඉඩම්වල පැවැත්ම හා අගය කිරීමේ නිවැරදිතාවය විගණනයේදී තහවුරු කර ගත් නොහැකි විය.</p>	<p>යාවත්කාලීන වූ ඉඩම් ලේඛනයක් නොමැති වීම හේතුවෙන් ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාවට දැනට අයත් ඉඩම් වල යාවත්කාලීන වූ වටිනාකම දැන ගැනීමට අපහසු වී ඇත. දැනට ඉඩම් ලේඛනය යාවත්කාලීන කිරීමට අදාළ කටයුතු ආරම්භ කර ඇත.</p>	<p>යාවත්කාලීන ඉඩම් ලේඛනයක් නඩත්තු නොකිරීම සම්බන්ධයෙන් ඊට වගකිවයුතු නිලධාරීන්ට එරෙහිව විනය ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතුය.</p>

1.6 ලැබිය යුතු සහ ගෙවිය යුතු ගිණුම්

1.6.1 ලැබිය යුතු මුදල්

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයට පැවති රාජ්‍ය ආයතන 7 කින් ලැබිය යුතු රු.මිලියන 2,135 ක ණය ශේෂයන් වර්ෂ 10 ත් 30 ත් අතර කාලයක සිටද, ඉඩම් බදු දීම වෙනුවෙන් පුද්ගලයන් 8 දෙනෙකුගෙන් ලැබිය යුතු රු.මිලියන 2.3 ක් වර්ෂ 20 කට වැඩි කාලයක සිටද අයකර ගැනීමට සභාව කටයුතු කර නොතිබුණි.</p>	<p>වර්ෂ 10 ත් 30 ත් අතර කාලයක සිට ලැබිය යුතු ආදායම් ලබා දීම සම්බන්ධයෙන් දැනුවත් කිරීම් ලිපි යවා තිබුණද ඊට යහපත් ප්‍රතිචාර අපවෙත ලැබී නොමැත. මේ සම්බන්ධයෙන් ඉඩම් අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් තුමා, ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාවේ සභාපතිතුමා සහ මහාභාණ්ඩාගාරයේ මැදිහත්වීමෙන් සියලු පාර්ශවකරුවන් කැඳවා තීරණයක් ගත යුතු බව තීරණය කර ඇත.</p>	<p>මෙකී ලැබිය යුතු මුදල් අය කර ගැනීමට කඩිනම් පියවර ගත යුතුය.</p>

තවද වසර 20 කට පෙර සිදුවී ඇති ඇතැම් පුද්ගලයින් මුදල් ගෙවා ඇති බව දිස්ත්‍රික් කාර්යාල වාර්තා කර ඇති ඇතැම් ගනුදෙනු සම්බන්ධව ප්‍රධාන කාර්යාලයෙහි තොරතුරු සොයාගැනීමට නොහැකි අතර අධ්‍යක්ෂ මුදල් වෙත මෙම මුදල් කඩිනමින් අයකර ගැනීමට උපදෙස් දී ඇත.

1.6.2 ගෙවිය යුතු මුදල්

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) ඉඩම් බදු මුදල් අත්තිකාරම් ලෙස බදු ගැනුම්කරුවන් 270 ක ගෙන් ලබාගෙන තිබුණු රු.14,080,850ක ඉඩම් බදුකුලී අත්තිකාරම් ශේෂයෙන් රු.10,225,000 ක් වර්ෂ 15 කට වැඩි කාලයක සිටද රු.1,115,850ක් වර්ෂ 10 කට වැඩි කාලයක සිටද නිරවුල් කිරීමට තිබුණු නමුත් යෝජිත ඉඩම් නිත්‍යානුකූලව පවරා දීමට හෝ අත්තිකාරම් ආපසු ගෙවා බැරකමින් නිදහස් වීමට සභාව විසින් කටයුතු කර නොතිබුණි.</p>	<p>2002- 2004 කාලය තුළ අමාත්‍ය මණ්ඩල තීරණයක් මගින් තහනම් කරන ලද මෙම ඉඩම් ගනුදෙනුව සම්බන්ධයෙන් බදුකුලී තැන්පත් කර ඇති ආයතන සහ පුද්ගලයින් විසින් නැවත කරන ලද ඉල්ලීම් අනුව කොමිෂන් සභාව මගින් විෂය භාර අමාත්‍යවරයාගේ අනුමැතිය සඳහා ඉදිරිපත් කිරීමට යෙදුණි. එහිදී අමාත්‍ය මණ්ඩලය විසින් තහනම් කරනු ලැබූ මෙම ඉඩම් ගනුදෙනු වලට අදාළ ඉඩම් නැවත පවරා දීමට ක්‍රියා කරන්නේ නම් ඒ සඳහා කැබිනට් මණ්ඩල අනුමැතිය ලබාගත යුතුව ඇත. 2002-2004 කාලසීමාවේ ඉඩම් බදු පදනමට ලබාදීම සඳහා අයකරගත්</p>	<p>බදුකුලී සඳහා පදනම් වී ඇති ඉඩම් පිළිබඳ සොයාබලා මෙකී ඉඩම් වල අයිතිය තහවුරු කර ගැනීමටත්, තවදුරටත් වගකීමන් නොමැති ශේෂයන් ආදායමට ලියා හැරීමටත් කටයුතු කළ යුතුය.</p>

අත්තිකාරම් මුදල් මෙම ඉඩම් ගැටළුව නොවිසඳීම මත තවදුරටත් බදුකුලී අත්තිකාරම් ලෙස ගිණුම්වල පෙන්වුම් කෙරේ.

(ආ) වතු සමාගම්වලින් පවරාගත් ඉඩම් වෙනුවෙන් ගෙවිය යුතු වන්දි ගිණුමේ 2005 වර්ෂයේ සිට වසර 14 කට වැඩි රු.109,959,493 ක අවල ශේෂයක්ද ඉඩම් විකුණුම් අත්තිකාරම් ගිණුමේ වර්ෂ 10 කට වැඩි රු.10,387,992 ක ශේෂයක්ද නිරවුල් කිරීමකින් තොරව ඉදිරියට ගෙන එමින් තිබුණි.

දැනට ගෙවනු ලබන වන්දි ගෙවීම වන්දි අවිනිශ්චිත අදියර 01 ගිණුම මගින් සිදුකරනු ලබන අතර වන්දි අවිනිශ්චිත අදියර අංක 02, රන්පවුම් වතු සමාගම් සඳහා වන්දි ගෙවීමට යොදාගනු ලබයි. ඒ අනුව මෑතකදී වන්දි අවිනිශ්චිත 02 ගිණුම මගින් කිසිදු වන්දි ගෙවීමක් සිදුකර නොමැත.

වන්දි ගෙවීමට නියමිත ඉඩම් වල අක්කර ගණන, පිහිටීම හා මුල් අයිතිකරුවන් පිළිබඳ විස්තර සොයාබලා වන්දි ගෙවීමටත්, ඉඩම් වල අයිතිය නිරවුල් කරගැනීමටත් කටයුතු කළ යුතුය.

ඉඩම් විකුණුම් අත්තිකාරම් ගිණුමේ ඇති ශේෂය නිරවුල් කිරීම සඳහා ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාව කැබිනට් අනුමැතියක් සඳහා යොමුකර ඇති අතර එම අනුමැතිය ලද පසු ඒ අනුව ඉදිරි කටයුතු සිදු කරනු ඇත.

එමෙන්ම ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාවේ සේවකයන්ට පදිංචිය සඳහා ලබාදෙන ඉඩම් වෙනුවෙන් අයකර ඇති මුදල්ද මෙම ඉඩම් විකුණුම් අත්තිකාරම් ගිණුමේ අන්තර්ගතව ඇති අතර ඔවුන්ට කාලීනව ලබාදෙන ඉඩම් කැබලි ප්‍රමාණය අනුව මෙම අත්තිකාරම් ගිණුමෙන් අඩුකිරීම සිදුකරනු ලබයි.

1.7 නීති, රීති, රෙගුලාසි සහ කළමනාකරණ තීරණ ආදියට අනුකූල නොවීම

නීති, රීති, රෙගුලාසි ආදියට යොමුව	අනුකූල නොවීම	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනජයේ මුදල් රෙගුලාසි සංග්‍රහය මු.රෙ.101 සිට මු.රෙ.104	කැගල්ල දිස්ත්‍රික් කැලණි වැලි සමාගමට භුක්තිය භාර දී ඇති ඉඩමකට ආරවුල් නඩුවක් තිබියදී එය නොසලකා කොමිෂන් සභාවෙන් ව්‍යාජ අඩු	මේ සඳහා වගකිව යුතු පුද්ගලයින් කවුරුන්ද යන්න සොයාගැනීම සඳහා විමර්ශනයක් ඉදිරියේදී පැවැත්වීමට ඉඩම්	මුදල් රෙගුලාසි ප්‍රකාරව පරීක්ෂණ සිදුකර වගකිව යුතු පුද්ගලයන්ගෙන්

ආදායම් ඔප්පුවක් ලබාදීම හේතුවෙන් රු.1,371,750 ක මුදලක් සභාව විසින් අධිකරණයට ගෙවීම නිසා සිදුවූ මූල්‍යමය අලාභය රෙගුලාසි ප්‍රකාරව වගකිව යුතු පුද්ගලයන්ගෙන් අයකර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතු වුවත් එසේ සිදුකර නොතිබුණි.

ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාවේ ලේකම් වෙත උපදෙස් ලබා දී ඇති අතර එම විමර්ශන වාර්තාව ලැබුණු පසු කොමිෂන් සභාවට ඉදිරිපත් කර කොමිෂන් සභා තීරණය අනුව ක්‍රියා කරන බව දන්වා සිටිමි.

සිදුව ඇති අලාභය අයකර ගත යුතුය.

(ආ) ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනජයේ ආයතන සංග්‍රහයේ VII වන පරිච්ඡේදය 12 ඡේදයේ 12:5:4 හා 12:7 වගන්ති

වැඩ බැලීමේ පදනම මත සේවය කරන නිලධාරියකුට තම නිත්‍ය තනතුරේ වැටුප හා දීමනා වලට අමතරව ගෙවිය යුතු මුදල වැඩ බලන තනතුරේ ආරම්භක වැටුපෙන් සියයට 25ක උපරිමය නොඉක්ම විය යුතු බව දක්වා තිබුණද ඊට පටහැනිව සභාවේ අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්වරයා ලෙස වැඩ බැලීම් කළ නිලධාරියා 2019 සැප්තැම්බර් සිට 2020 මැයි දක්වා වැඩ බලන දීමනාවට අමතරව දුරකථන, නිවාස, ඉන්ධන හා සංග්‍රහ දීමනා ලෙස රු.700,350ක් ලබා ගෙන තිබුණි.

වැඩබැලීම සඳහා පත්කරන ලද අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් වෙත වැඩබැලීමේ දීමනා සහ අනෙකුත් දීමනා ගෙවීම් කිරීම සම්බන්ධයෙන් අමාත්‍යාංශ ලේකම් වෙතින් විමසීම් කරන ලදුව ආයතන සංග්‍රහය ප්‍රකාරව අදාළ දීමනා ගෙවීම් කිරීම සඳහා 2019.11.07 දිනැතිව අනුමැතිය ලබා දී ඇති අතර එතෙක් කොමිෂන් සභා අනුමැතීන් පාදක කොටගෙන අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් තනතුර සඳහා ගෙවීම් කරන ලද නිල නිවාස දීමනාව සහ සංග්‍රහ දීමනාවද අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් ලෙස වැඩ බැලූ නිලධාරියාට ගෙවීම් කිරීමටද කටයුතු කර ඇත.

ආයතන සංග්‍රහයේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව නිලධාරීන්ට ගෙවීම් කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.

(ඇ) 1971 අංක 38 දරන මුදල් පනතේ 11 වගන්තිය හා PED 12 වකුලේඛයේ 8.2.2. වගන්තිය

රාජ්‍ය ව්‍යවසායන්හි අතිරික්ත මුදල් ආයෝජනය කිරීමට මුදල් අමාත්‍යවරයාගේ අනුමැතිය ලබා ගත යුතු වුවද අනුමැතිය ලබා ගැනීමෙන් තොරව රු.1,919,478,424 ක් ආයෝජනය කර තිබුණි.

අදාළ ලිපි ලේඛන සමග අවශ්‍ය අනුමැතීන් සඳහා රාජ්‍ය ව්‍යාපාර දෙපාර්තමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කර පසුවිපරමක් කර ඇති නමුත් අදාළ අනුමැතීන් ලබා දීමක් හෝ නොදීමක් සම්බන්ධව කිසිදු ලිඛිත දැනුම් දීමක් අප වෙත ලැබී නොමැත.

පනත ප්‍රකාරව ආයෝජනයට පෙර අදාළ අනුමැතීන් ලබාගත යුතුය.

(ඈ) 2015 ජූනි 17 දිනැති අංක PED 3/2015 රාජ්‍ය ව්‍යාපාර වකුලේඛයේ 2 ඡේදය

වකුලේඛය ප්‍රකාරව සභාවේ සභාපතිට සහ විධායක අධ්‍යක්ෂවරයාට නිවාස සහ සංග්‍රහ දීමනා ලැබීමට හිමිකමක් නොමැති වුවද වකුලේඛයට පටහැනිව සමාලෝචිත වර්ෂයේදී

2017.07.27 දින පැවැති කොමිෂන් සභා වාරය වෙතින් සභාපති වෙත මාසිකව රු.25,000 ක් ද අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් සහ විධායක අධ්‍යක්ෂ වෙත මසකට රු.15,000 ක් ද

වකුලේඛය ප්‍රකාරව සහ නියමිත අනුමැතිය මත පමණක් අදාළ ගෙවීම් කිරීමට

රු.1,100,000 ක නිවාස සහ සංග්‍රහ දීමනා ලබාගෙන තිබුණි.

ලෙස සංග්‍රහ දීමනාවක් ගෙවීම් කටයුතු කළ කිරීමටත් ලබා දුන් අනුමැතීන් යුතුය. අදාළ කරගනිමින් අඛණ්ඩව සභාවේ අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් සහ විධායක අධ්‍යක්ෂ වෙත අදාළ දීමනා ගෙවීම් කිරීමට කටයුතු කර ඇත. තවද මෙකී දීමනා ගෙවීම් කිරීම සම්බන්ධයෙන් ජාතික වැටුප් හා සේවක සංඛ්‍යා කොමිෂන් සභාව වෙත වාර්තා කිරීම සඳහා 2020.06.26 දිනැතිව අමාත්‍යාංශය වෙත වාර්තා කර ඇත.

(ඉ) 2017 පෙබරවාරි 17 දිනැති කොමිෂන් සභා තීරණය (පත්‍රිකා අංක 9676)

කළුගල් ඉඩම් බදු දීමේදී, වර්ෂයක කාලයක් සඳහා බල පැවැත්වෙන පරිදි ලිඛිත බදු ගිවිසුම් ලබා දිය යුතු බවත්, එය මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය සහ භූ විද්‍යා හා පතල් කාර්යාංශය යන ආයතන වල නිර්දේශ මත කළ යුතු වුවත් ඉහත ආයතන වල නිර්දේශ සහ ලිඛිත බදු ගිවිසුම් නොමැතිව කළුගල් ඉඩම් ලබා දී තිබුණි.

වාර්ෂික බලපත්‍ර ලබාදීමට යම් ප්‍රමාදයක් සිදුවී ඇති අතර සකස් කරන ලද වාර්ෂික බලපත්‍රය නීතිඥ මණ්ඩලයේ අවධානයට යොමුකර උපදෙස් ලබා ගැනීමෙන් පසු ඉදිරි කොමිෂන් සභා වාරයට ඉදිරිපත්කර අනුමැතිය ගෙන කළුගල් කඩා ඉවත්කර ගැනීමේ ගිවිසුම ක්‍රියාත්මක කරන බව දන්වමි.

අදාළ ආයතන වල නිර්දේශ ලබාගෙන ගිවිසුම් ගත වීමෙන් පසු කළුගල් ඉඩම් බදු දිය යුතුය.

(ඊ) 2018 අගෝස්තු 18 දිනැති පොදු ව්‍යාපාර පිළිබඳ කාරක සභාවේ නිර්දේශ

ඉඩම් විධිමත්ව ලැයිස්තුගත කිරීම, ලිපි ලේඛනවල ඇති අඩුපාඩු නිසා අමාත්‍යාංශයේ සෘජු මැදිහත් වීම මත හඳුනානොගත් ණයගැති ශේෂ ලියා හැරීම, ආයෝජන පවත්වා ගැනීම සඳහා වූ අනුමැතීන් සහ මොණරකැලේවත්තේ අක්කර 280 ක් අනුමැතියකින් තොරව බදු දී එම බදු මුදල් අයකර නොතිබීම ආදී කරුණු සම්බන්ධයෙන් පොදු ව්‍යාපාර පිළිබඳ කාරක සභාව විසින් ලබා දෙන ලද නිර්දේශ ක්‍රියාත්මක කර නොතිබුණි.

- ඉඩම් ලේඛනය සකස් කිරීම අදියර තුනකින් අවසන් කිරීම සඳහා මේ වන විට ආරම්භ කර ඇත.
- රුපියල් බිලියන 02 ක් වන ණයගැති ශේෂ සම්බන්ධව ඉදිරියේදී විසඳුමක් ලබා ගැනීමට බලාපොරොත්තු වේ.
- ආයෝජන පවත්වා ගැනීමට අනුමැතීන් ලබා දීමක් හෝ නොදීමක් සම්බන්ධව කිසිදු ලිඛිත දැනුම් දීමක් අප වෙත ලැබී නොමැත.
- මොණරකැලේ වත්ත ඉඩමෙන් අක්කර 280 ක ප්‍රමාණයක් වර්ල්ඩ් වීව් ඉම්පැක්ට් පුද්ගලික සමාගම වෙත 30 අවුරුදු කාලයකට

පොදු ව්‍යාපාර පිළිබඳ කාරක සභාවේ නිර්දේශ කඩිනමින් ක්‍රියාත්මක කිරීමට පරිදි කටයුතු කළ යුතු අතර නිර්දේශ ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ප්‍රගතිය කාරක සභාව වෙත විගණකාධිපතිවරයාට පිටපත් සහිතව වාර්තා කළ යුතුය

බදු පදනම මත ලබා දී ඇත. ඔවුන් විසින් බදු අත්තිකාරම් වශයෙන් රු.1000000 ක මුදලක් කොමිෂන් සභාවට ගෙවා ඇති අතර ඉහත සමාගම වර්තමානයේ භුක්තිය හැර ගොස් ඇත. එම සමාගම ඉඩමේ රබර් වගා කර අක්කර 05 ක් පමණ සංවර්ධනය කර ඇත. දැනට මෙම ඉඩම ද මරගල රක්ෂිතයට අයත් කොටසක් බැවින් වන සංරක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ ඉල්ලීමකට අනුව මිනින්දෝරු දෙපාර්තමේන්තුව විසින් මැනුම් කටයුතු සිදු කරමින් පවතී.

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 මූල්‍ය ප්‍රතිඵල

සමාලෝචිත වර්ෂයේ මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය රු. 1,291,127ක අතිරික්තයක් වූ අතර ඊට අනුරූපීව ඉකුත් වර්ෂයේ අතිරික්තය රු. 121,635,246 ක් විය. ඒ අනුව මූල්‍ය ප්‍රතිඵලයෙහි රු.120,344,119 ක පිරිහීමක් නිරීක්ෂණය විය. මෙම පිරිහීමට නව බඳවා ගැනීම් හේතුවෙන් කාර්ය මණ්ඩල වැටුප් වැඩිවීම හා විශ්‍රාම පාරිතෝෂික සංශෝධනය කිරීම ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී තිබුණි.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 කළමනාකරණ අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) බදුල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ ශ්‍රී කාලි අම්මාන් කෝවිලට බදු දී තිබූ අක්කර 04 රූඩ් 02 ක ඉඩම් ප්‍රමාණයකට වර්ෂ 31 ක් සඳහා අනවසර භුක්තියට අදාළ පරිහරණ ගාස්තු හා 2009 වසරේ සිට අයවිය යුතු බදු මුදල් ඇතුළුව රු. 3,817,066 ක මුදලක්ද කැගල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ බදු ගිවිසුමකට එළඹීමෙන්	ශ්‍රී කාලි අම්මාන් කෝවිලට බදු මුදල් ගෙවන ලෙසට අවස්ථා කිහිපයකදීම දන්වා යවා ඇතත් බදු මුදල් ගෙවීමට කටයුතු කර නැත. පුණ්‍යායතනයක් සේ සලකා සාධාරණ ක්‍රමයකට ලබා දෙන ලෙසට ඉල්ලීම් කර ඇත. පරිහරණ මුදල් අය කිරීමේදී ද එවැනි සහනදායී ක්‍රමවේදයක් අනුගමනය කරන්නේද යන්න කොමිෂන් සභාවෙන් විමසා ඉදිරි කටයුතු කරන බව කාරුණිකව දන්වමි.	ආයතනයේ නියමිත ක්‍රමවේදයට අනුව ඉඩම් බදුදීම, ගිවිසුම් ගතවීම, බදු අය කිරීම හා බදු නොගෙවන්නන් සම්බන්ධයෙන් නියමිත කාලසීමාව තුළ නීත්‍යානුකූල කටයුතු සිදු කළ යුතුය

තොරව ප්‍රීතිපුර ලමා නිවාසයට බදු දී තිබූ අක්කර 75 කට අයවිය යුතු රු.3,141,521 ක මුදලක්ද අයකර ගැනීමට සභාව කටයුතු කර නොතිබුණි.

ප්‍රීතිපුර ලමා නිවාසය 2019.12.10 දිනෙන් 30 අවුරුදු බදු කාලසීමාව අවසන් වී ඇතත්, පෙර බදු මුදලම ගෙවමින් මේ දක්වා ඉඩමේ භුක්තියෙහි ඇත. 2018 දක්වාම එම බදු මුදල් ගෙවා ඇත. බදු මුදල් හා ගිවිසුම සංශෝධනය පිළිබඳව අවස්ථා කිහිපයකදීම සාකච්ඡා කර ඇත. ප්‍රීතිපුර ලමා නිවාසයේ පාලනාධිකාරිය 2020.09.09 දින ප්‍රධාන කාර්යාලයට කැඳවා සාකච්ඡා කළ අතර, 2009 සිට නව බදු ගිවිසුමකට අනුව හා නව තක්සේරුවකට අනුව තීරණය කරනු ලබන වාර්ෂික බදු මුදලකට බදු පදනම මත ලබා දීම සඳහා අනුමැතිය ලබා ගැනීමට කොමිෂන් සභාවට ඉදිරිපත් කිරීමට නියමිතය.

(ආ) 2002 වසරේ සිට 2004 වසර දක්වා සභාව ව්‍යාපෘති සඳහා ඉඩම් බදු දීමේ ක්‍රමවේදයට පටහැනිව ඉඩම්වල බුක්තිය පවරා දීමට කටයුතු කර තිබීම නිසා 2004 වර්ෂයේ කැබිනට් පත්‍රිකාවක් මගින් එවැනි බදුදීම තහනම් කර තිබුණි. මෙම ඉඩම්වලින් භුක්තියට පවරාදෙන ලද සහ භුක්තියට පවරා නොදෙන ලද වෙනමම හඳුනාගෙන ලේඛනගත කර නොතිබුණි. භුක්තියට පවරා දෙන ලද ඉඩම් ලෙස විගණනය හඳුනාගත් ඉඩම් අක්කර 760 යි පර්චස් 31 ක් ආපසු කොමිසමට භාරදී නොතිබුණි. භුක්තිය භාර නොදුන් අක්කර 1689 ක් සඳහා ලබාදී තිබූ අත්තිකාරම් මුදල් එම ඉල්ලුම්කරුවන්ට ආපසු ලබාදීමට කටයුතු කර නොතිබුණු අතර මෙම ඉඩම් පිළිබඳ පසු විපරම් කටයුතුද සිදුකර නොතිබුණි.

2002 ජනවාරි මස සිට 2004.03.31 දක්වා ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාව විසින් ව්‍යාපෘති සඳහා ඉඩම් බදුදීමේ ක්‍රමවේදයට පරිබාහිරව කරන ලද ඉඩම් පැවරීම් 2004 වර්ෂයේදී කැබිනට් පත්‍රිකාවක් මගින් එම බදුදීම තහනම් කර තිබුණි.

ඒ අනුව භුක්තිය භාරදුන් හා භුක්තිය භාර නොදුන් ඉඩම් පිළිබඳ ලේඛන සකස්කර මේ වන විට සියළුම දිස්ත්‍රික් කාර්යාලවලින් අදාළ ඉඩම් සම්බන්ධයෙන් වාර්තා කැඳවා ඇත. එම වාර්තා පදනම් කරගෙන ඉඩම් වර්ග කර එම වර්ග කිරීම් අනුව කොමිෂන් පත්‍රිකාවක් සකස්කර ඉදිරි කොමිෂන් සභා වාරයේදී එය අනුමත කර මෙම ඉඩම් සම්බන්ධයෙන් ඉදිරි කටයුතු කිරීම සිදුකරනු ලබන බව දන්වමි.

භුක්තියට පවරා දෙන ලද හා නොදෙන ලද ඉඩම් පිළිබඳ ලේඛනයක් නඩත්තු කළ යුතු අතර එම ඉඩම් පිළිබඳ පසු විපරම් කටයුතු සිදු කර එම ඉඩම් වල අයිතිය තහවුරු කර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය

3.2 මෙහෙයුම් අකාර්යක්ෂමතා

විගණන නිරීක්ෂණය	කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
<p>(අ) බදු ගිවිසුමට එළඹීමෙන් තොරව හෝමාගම ප්‍රදේශයේ ලේලන්ඩ් වත්තෙහි අක්කර 6 ක බිම් ප්‍රමාණයක් සහ ටෙම්පල්බර්ග් වත්ත ඉඩමෙහි පර්චස් 80 ක් පිළිවෙලින් 2005 හා 2003 වර්ෂවලදී පෞද්ගලික සමාගම් දෙකකට බදු දී තිබුණි. මේ සඳහා වර්තමාන තක්සේරුවෙන් සියයට 6 ක ප්‍රතිශතයක් අයකිරීම සභාවේ සාමාන්‍ය ක්‍රමවේදය වුවද සියයට 4 බැගින් අයකිරීම නිසා පිළිවෙලින් රු.17,200,000 ක හා රු.400,000 ක ආදායමක් සභාවට අහිමි වී තිබූ අතර සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානයට පිළිවෙලින් රු. 11,203,288 ක හා රු.2,940,581 ක බදු මුදල්ද සභාවට මෙතෙක් ගෙවා නොතිබුණි.</p>	<p>බදු ගිවිසුමක් සකස් කිරීමට පෙර මෙම ආයතනය විසින් සංශෝධනයෙන් තොරව අදාළ බදු මුදල් ගෙවා ඇති බැවින් බදු ගිවිසුම සකස් කිරීම සම්බන්ධයෙන් ඇති නීති කමිටුව වෙත යොමුකර උපදෙස් ලබා ගැනීමට කටයුතු කර ඇති අතර එම උපදෙස් ලැබුණු වහාම අදාළ බදු ගිවිසුම සකස් කිරීමට යොමු කරමි. කෙසේ නමුත් වර්තමාන තක්සේරුවෙන් 6% ක ප්‍රතිශතයක් අයකිරීම සභාවේ සාමාන්‍ය ක්‍රමවේදය වුවද රජයේ ඉඩම් ආඥා පනත යටතේ පනවා ඇති රෙගුලාසි හා නියෝග අනුව කර්මාන්තශාලා පිහිටුවීම සඳහා රජයේ ඉඩම් දීර්ඝ කාලීන බදුකර මත ලබාදීමේදී වාර්ෂික බදු මුදල අයකරන ලද්දේ තක්සේරු වටිනාකමෙන් 4% ක් බව කර්මාන්ත සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය දන්වා ඇති අතර ඒ අනුව 4% ක ප්‍රතිශතයට අදාළ ගණනය කිරීම් සිදුකර ඇති බව දන්වා සිටිමි.</p>	<p>පවතින ක්‍රමවේදයට අනුව ගිවිසුම් ගතවීමට හා සභාවේ සාමාන්‍ය බදු අය කිරීමේ ක්‍රමවේදය පරිදි බදු අයකිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.</p>
<p>(ආ)ගාල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ මහහේන්තැන්න වත්ත ඉඩමේ අක්කර 10 ක ප්‍රමාණයක් නිවාස තනාගැනීම සඳහා ඇල්පිටිය ඉහළ ප්‍රදේශයේ සමාජ සුභසාධන සමිතියක් වෙත අමාත්‍ය මණ්ඩල අනුමැතියෙන් තොරව ලබා දී ඉඩමේ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීමට සියයට 10 ක වර්ෂික පොලියට මාස 6 කින් ආපසු ගෙවීමේ පදනම මත 2019 මාර්තු මස රු.1,000,000 ක මුදලක් සභාව විසින් ලබාදී තිබුණි. එසේ වුවද නිවාස සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය මෙතෙක් ක්‍රියාත්කම වී නොතිබුණු අතර මුදල හෝ පොලිය අයකර ගැනීමට සභාව මෙතෙක් කටයුතු කර නොතිබුණි.</p>	<p>ගාල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ ඇල්පිටිය ඉහළ ප්‍රදේශයේ ස්වයං රැකියා නියුක්තිකයන්ගේ සමාජ සුභ සාධක සමිතියේ සාමාජිකයින්ගේ ඉල්ලීමකට අනුව “එන්ටර්ප්‍රයිසස්” ශ්‍රී ලංකා ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ ඉඩම් හා නිවාස නොමැති සාමාජිකයින් සඳහා කොමිෂන් සභාව සතු ඇල්පිටිය ප්‍රාදේශීය ලේකම් බල ප්‍රදේශයේ පිහිටි මහහේන්තැන්න නැමැති ඉඩමේ අක්කර 10 ක් ව්‍යාපෘතියකට ලබා දීමට යෝජනාව තිබුණි.</p> <p>ඒ වන විටත් ප්‍රතිලාභීන් තෝරාගෙන නොතිබූ හෙයින් ඒ සඳහා වැය වන මුදල පසුව ප්‍රතිලාභීන්ගෙන් අයකර ගැනීමේ පදනම මත කොමිෂන් සභා අනුමැතියට යටත්ව කොමිෂන් සභාව විසින් ගෙවා ඇත.පසුව ඉඩම මැනුම් කර 1501/2019 පිඹුර සකසා ඇත.</p>	<p>ලබාදුන් අත්තිකාරම් මුදල් ආපසු ලබාගැනීමට කටයුතු කළයුතු අතර ඉඩම සංවර්ධනය කිරීමට පෙර කොමිෂන් සභාවේ පවතින ක්‍රමවේදයට අනුව බැහැර කිරීමට කටයුතු කළ යුතුය.</p>

පිඹුර අනුමත කර ගැනීම සඳහා ඇල්පිටිය ප්‍රාදේශීය සභාවේ සහ ජාතික ගොඩනැගිලි පර්යේෂණ ආයතනයේ අනුමැතිය සඳහා යොමු කර තිබුණද ඒ සඳහා අනුමැතිය ප්‍රමාද වීම තුළ නිවාස ව්‍යාපෘතිය ක්‍රියාත්මක වී නැත.

මෙම මුදල ගෙවන ලෙසට අදාළ සමිතිය වෙත දන්වා ඇති අතර ඉඩම් කොටස් ලබා දෙන්නේ නම් ගෙවිය යුතු සියලුම මුදල් ගෙවීමට එකඟ බව දන්වා ඇත.

මෙම ඉඩම දැනටමත් කොමිෂන් සභාවේ නීතිමය බැඳීම් සඳහා යොදාගැනීමට යෝජනාව ඇති අතර, ඉඩම් සංවර්ධන කටයුතු වෙනුවෙන් වැයකර ඇති මුදල නෛතික බැඳීම් යටතේ ඉඩම් ලබා දෙනු ලබන පාර්ශවයන්ගෙන් අයකර ගැනීමට යෝජනාව ඇත.

(ඇ) හන්තාන වත්ත නැමැති ඉඩමෙන් අක්කර 859 රූඩ් 02 පර්චස් 09 ක ප්‍රමාණයක් 1982 වර්ෂයේ ගැසට් පත්‍රයකින් එහි කළමනාකරණයට සහ කෘෂිකාර්මික කටයුතු සඳහා පමණක් ජනතා වතු සංවර්ධන මණ්ඩලයට පවරා දී තිබුණි. එසේ වුවත් එයට පටහැනිව එම ඉඩමෙන් අක්කර 20 රූඩ් 2 පර්චස් 16 ක් රු.300,000 ක වාර්ෂික බදු මුදලකට හෝටල් ව්‍යාපෘතියකට බදු දී තිබුණු අතර අක්කර 29 පර්චස් 10 ක ඉඩම් කොටසක් රු.1,395,000 කට අගය කර සභාවේ අනුමැතිය නොමැතිව පුද්ගලයන් දෙදෙනෙකුට පවරා දී තිබුණි.

කො/765 විශේෂා අංක යටතේ මහනුවර දිස්ත්‍රික්කයේ හන්තාන වත්ත ඉඩමෙන් අක්කර 859 රූඩ් 02 පර්චස් 09 ක ප්‍රමාණයක් කොමිෂන් සභාවට පැවරී ඇත. පසුව 1982.03.12 දිනැති අංක 183/10 ගැසට් පත්‍රයෙන් හන්තාන වත්ත ඉඩමේ කළමනාකරණය ජනතා වතු සංවර්ධන මණ්ඩලයට පවරා ඇත.

නමුත් ජනතා වතු සංවර්ධන මණ්ඩලය විසින් මෙම ඉඩමෙන් අක්කර 20 රූඩ් 02 පර්චස් 16 ක ප්‍රමාණයක් හෝටල් ව්‍යාපෘතියක් සඳහා බදුදීමෙන් හා අක්කර 29 රූඩ් 00 පර්චස් 10ක ප්‍රමාණයක් පුද්ගලයින් දෙදෙනෙකු වෙත පවරා දී ඇති අතර ඒ සඳහා ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාවේ අනුමැතිය ලබා ගෙන නොමැති බව කාරුණිකව දන්වමි. තවද ඉඩම් ප්‍රතිසංස්කරණ කොමිෂන් සභාව විසින් ජනතා වතු සංවර්ධන මණ්ඩලයට වෙත කෘෂිකාර්මික කටයුතු සඳහා පමණක් මෙම ඉඩම ලබා දී ඇති බවද වැඩිදුරටත් දන්වමි.

මෙකී නීති විරෝධී ගනුදෙනුව සම්බන්ධව ගැසට් පත්‍රයේ විධිවිධාන ප්‍රකාරව කටයුතු කර අදාළ පරමාර්ථ සඳහා පමණක් ඉඩම් භාවිතා කරන බවට තහවුරු කර ගත යුතුය

(ඈ) උලපනේ කර්මාන්තපුරයේ ඇති අක්කර 5 පර්චස් 20 ක ඉඩමක් පෞද්ගලික සමාගමකට බදු දී තිබුණු අතර මෙම ඉඩම සඳහා 2009 වසරේ සිට 2019 ජුනි දක්වා

නීතිමය පියවර ගැනීම සඳහා බදු අයකිරීමේ ගැටළු හා ගිවිසුම් සකස් කිරීම පිළිබඳ සාකච්ඡා කර උපදෙස් ලබාදීම සඳහා පත්කර ඇති නීති කමිටුව වෙත යොමු කරන ලදී.

ආයතනයේ පවතින ක්‍රමවේදයට අනුව ඉඩම් බදුදීම, ගිවිසුම් ගතවීම, බදු අය කිරීම හා බදු නොගෙවන්නන්

රු.1,722,121 ක බදු මුදලක් එම සමාගමෙන් අයවිය යුතුව තිබුණි. එසේම එම බදු දේපළ ඇපයට තබා මෙකී සමාගම සම්පත් බැංකුවෙන් ලබා ගත් ණය නොගෙවීම මත දේපළ වෙන්දේසියේ විකුණා දැමීමට තීරණය කළ බව සභාවට 2016 අප්‍රේල් මස දන්වා තිබුණද ඒ සම්බන්ධයෙන් බැංකුව සමඟ සාකච්ඡා කර ඉඩම නිරවුල් කර ගැනීමට සහ හිඟ බදු මුදල් අයකර ගැනීමට සභාව මෙතෙක් කටයුතු කර නොතිබුණි.

එම නීති කමිටුව විසින් අදාළ ආයතනය වෙත එන්තරවාසියක් යැවීමට උපදෙස් ලබාදුන් අතර එම එන්තරවාසිය නීති අධ්‍යක්ෂකගේ ද උපදෙස් සහිතව යොමුකර ඇත.

සම්බන්ධයෙන් නියමිත කාලසීමාව තුළ නීත්‍යානුකූල කටයුතු සිදු කළ යුතු අතර ඉඩම් වල අයිතිය නැවත තහවුරු කර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය

3.3 මතභේදයට තුඩුදෙන ගනුදෙනු

විගණන නිරීක්ෂණය

(අ) උපතේ කර්මාන්තපුරයේ පිහිටුවා ඇති ආයතන 4 ක් සඳහා බදු දී තිබුණු රුඩ් 4 ක ඉඩම් සඳහා බදු ගිවිසුම් අත්සන් කර නොතිබුණි. ඒ අනුව 2008 වර්ෂයේ සිට අයවිය යුතු බදු මුදල් අයකරගෙන නොතිබුණු අතර බදු ගිවිසුමක් නොමැති නිසා අයවිය යුතු බදු මුදල් ගණනය කිරීමටද නොහැකි වී තිබුණි.

(ආ) සභාවේ ඉඩම් මැනුම් කර නියමානුකූල කරන අවස්ථාවේ ප්‍රතිපූර්ණ කිරීමට යටත්ව ඉඩම් මැනුම් කර තිබුණු බලයලත් මිනින්දෝරුවන් හට රු.28,364,819 ක් ගෙවා තිබුණි. ආයතනයේ කඩිනම් ඔප්පු ලබා දීමේ වැඩසටහනක් ක්‍රියාත්මක වී තිබියදීත්

කළමනාකාරිත්වයේ අදහස් දැක්වීම

මෙම ඉඩම් කොටස්වල මායිම් වෙනස්වීම මත යම් ගැටළු සහගත තත්ත්වයක් ඇති වූ නිසා නැවතත් අදාළ කර්මාන්තපුරය පිහිටි ඉඩම නැවත මැනුම්කර නව පිඹුරුපත ලබාදීම ප්‍රමාද විය. එම පිඹුරු උපයෝගී කරගෙන කොමිෂන් පත්‍රිකා සකස් කිරීම, රජයේ තක්සේරුව කැඳවීම වැනි ක්‍රියාමාර්ග බදු ගිවිසුම සකස් කිරීම සඳහා අත්‍යවශ්‍ය වූ කරුණු බැවින් එම තීරණ ලබා ගැනීමට නොහැකි විය. නමුත් පිඹුරුපත ලැබුණු පසු කොමිෂන් සභාවේ අනුමැතිය ලබාගෙන 2019.10.07 වන දින තක්සේරු දෙපාර්තමේන්තුවට යොමු කරන ලද ලිපියට අනුව තක්සේරුව ලබාදීම Covid- 19 වසංගතය හේතුවෙන් ප්‍රමාද වී ඇත.

ගාල්ල දිස්ත්‍රික්කයේ විශේෂ ඔප්පු වැඩසටහන යටතේ මැනුම් කර ඇති පිඹුරුපත් වක්‍රලේඛන අනුව නියමානුකූල කළ හැකි සියලු දෙනාගෙන් මූලිකව මැනුම් ගාස්තු අය කරන ලෙස දිස්ත්‍රික් කාර්යාල වෙත මේ වන විට උපදෙස් ලබා දී ඇත.

නිර්දේශය

ආයතනයේ පවතින ක්‍රමවේදයට අනුව ඉඩම් බදුදීම, ගිවිසුම් ගතවීම, බදු අය කිරීම හා බදු නොගෙවන්නන් සම්බන්ධයෙන් නියමිත කාලසීමාව තුළ නීත්‍යානුකූල කටයුතු සිදු කළ යුතුය.

ඉඩම් ලබාදෙන අවස්ථාවේදී මැනුම් කර ප්‍රතිපූර්ණය නොකර මේ අකාරයට වියදම් දැරීම තුළින් කොමිෂන් සභාවට විශේෂ වාසියක් සැලසී නොමැති බැවින් මෙවැනි ගනුදෙනු වඩා

සමාලෝචිත වර්ෂය අවසානය දක්වා මෙයින් රු.2,886,048 ක් පමණක් ප්‍රතිපූර්ණය කරගෙන තිබුණි. ඒ අනුව ඉතිරි මුදල සභාවට ප්‍රතිපූර්ණ කර ගැනීමට වසර 30 ක් පමණ කාලයක් ගත වන බව හා ඔප්පු ලබාදෙන අවස්ථාවේදී ඉඩම් මැනුම් කර ප්‍රතිපූර්ණය කර ගත්තේ නම් මෙවන් විශාල මුදලක් ආයතනයට දැරීමට සිදු නොවන බව විගණනයේදී නිරීක්ෂණය විය.

සැලකිලිමත්ව සිදුකළ
යුතුය.